

Къде се съхранява растителния генетичен резерв на планетата

Автор(и): Растителна защита

Дата: 24.01.2021 Брой: 1/2021

Шпицберген, или Свалбард, както го наричат в Норвегия, е арктическият архипелаг, състоящ се от три големи и множество малки острови. Именно от тук тръгват повечето експедиции към Северния полюс. Независимо, че е част от Норвегия архипелагът има особен международен статут, който позволява на редица държави да осъществяват стопанска дейност там.

Най-големият туристически град на архипелага е норвежкият Лонгйр, а вторият - руското селце Баренцбург. Средната месечна температура се движи от +4,4 градуса през юли до -20,7 градуса през февруари. По-голямата част от територията е заета с ледници, които през последните години активно се топят заради глобалното затопляне.

Всички забележителности на Лонгйр се титулуват като най-северни. Тук се намира и Световното семехранилище - огромна колекция от семена, създадено от Норвегия под егидата на ООН през 2006 година.

За по-благозвучно го наричат нов "Ноев ковчег". Стратегическата цел е да не се допусне унищожаването на растителното разнообразие в случай на глобална планетарна катастрофа, като ядрена война, падане на астероид, драстични промени на климатичната и фитосанитарната среда. В помещението, разположено на дълбочина 120 м, защитено с бронирани врати, се съхраняват около 4,5 млн. образци, като за всяка страна е отделен специален кът. Шпицберген не е избран случайно - заради студеното време тук образците няма да се повредят дори при спиране на хладилните камери.

Какво е участието на България в този широкоформатен проект?

Цитираме мнението на доц. д-р Гергана Дешева, ръководител на Национална генбанка в ИРГР в Садово:

"Опазването на растителното разнообразие е сложен интердисциплинарен процес, който е обект на различни национални и международни инициативи. Европейската общност обединява усилията си в тази насока, като организира Европейска програма по растителни генетични ресурси (ECPGR). Един от приоритетите на програмата е спускане на уеднакви механизми за съхранение, оценка и документация на образците. Институтът по растителни генетични ресурси (ИРГР) в Садово е Национален координатор за опазване на разнообразието от културни растения и техните диви родственици в рамките на ECPGR. Националната *ex situ* колекция в генбанката към ИРГР е част от Европейския електронен каталог за растителни генетични ресурси EURISCO (<http://eurisco.ecpgr.org/>). Базата данни (BGR National Inventory) включва паспортна информация за 69 435 образци, описани по дескриптора на FAO/Bioversity (2017). От 2009 г. българската колекция е част от Европейската интегрирана система на генбанките – AEGIS (<http://aegis.cgiar.org>). Условие за включване на растителните генетични ресурси в базата данни на AEGIS е дублирането за сигурност на образците в глобалното семехранилище. През 2014 г. ИРГР изпрати първите **933 образци от типични български сортове и местни популации** за съхранение в Свалбард по силата на подписано споразумение с Министерството на земеделието и храните на Норвегия. Родната колекция включва образци от **зърнено-житни, зърнено-бобови и зеленчукови култури**. България се нареди между първите европейски страни (след Германия, Норвегия, Ирландия и Чехия), депозирали в новия "Ноев ковчег" оригинални растителни образци за идните поколения. Намерението на нашия институт е да обогати колекцията, имайки пред вид фактът, че **генбанката в Садово съхранява една от най-богатите колекции в Европа**, но за съжаление сме ограничени от липсата на целево финансиране за репродукция на образците и покриването на високите транспортни разходи."

Пратката с българските образци растителни генетични ресурси, представени за отговорно пазене в глобалното семехранилище в Свалбард, Норвегия